

О. Л. Євмєшкіна,
к. держ. упр., доцент, докторант кафедри філософії, теорії та історії державного управління, Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНЕ СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

O. Yevmieshkina,
Candidate of Science in Public Administration, Docent, PhD student of philosophy, theory and history of public administration department of the National Academy of Public Administration under the Office of the President of Ukraine

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON FORECASTING AND STATE STRATEGIC PLANNING

У статті розглянуто діяльність всесвітніх міжнародних організацій таких, як ООН, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, ЮНЕСКО, Stratfor та показано їх вплив на державне стратегічне планування. Розглянуто основні глобальні цілі та пріоритети. Висвітлено п'ять принципів ефективного врядування, викладених у Білій книзі. Розглянуто довгострокову стратегію "Європа 2020", що була прийнята у 2010 р. та взята до виконання усіма країнами Європейської Спільноти. З'ясовано, що виконання пріоритетних завдань Стратегії Європа – 2020 можливе за умови виконання ефективних короткострокових, середньострокових і довгострокових дій, що зумовило розроблення у 2012 році довгострокової Стратегії Глобальна Європа 2050. Нова довгострокова стратегія представляє бачення майбутнього у розрізі трьох сценаріїв розвитку Європейського Союзу.

In the article reviewed international worldwide organizations activities, such as the United Nations, World Bank, IMF, UNESCO and Stratfor. Their impact on the strategic planning is shown. The main global objectives and priorities considered. Deals with the five principles of good governance set out in the White Paper. It is considered a long-term strategy "Europe 2020" which was taken to fulfill all the countries of the European Community. Implementation of the priorities of the Strategy Europe – 2020 may be subject to an effective short-term and long-term action. This led to the development long-term strategy Global Europe 2050. The new strategy represents a long-term vision in the context of three scenarios of the European Union.

Ключові слова: глобалізація, державне стратегічне планування, прогнозування, ООН, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, ЮНЕСКО, Stratfor.

Key words: Globalization, state strategic planning, forecasting, United Nations, World Bank, IMF, UNESCO, Stratfor.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Один із самих потужних впливів на світовий розвиток здійснює процес глобалізації. Нині Україна розвивається в руслі головних глобальних тенденцій. Однією з таких актуальних тенденцій є запровадження стратегічного планування на вищому, загальнодержавному рівні. Дієвим механізмом впливу на державне стратегічне планування у світі є розробка та реалізація довгострокових стратегій. Всесвітні міжнародні організації таких, як ООН, Світовий банк,

Міжнародний валютний фонд, ЮНЕСКО та інші мають свої цілі розвитку, впорядковані в певну ієрархію. Наверху цільової ієрархії розміщена глобальна (головна) ціль, що спрямована на досягнення певних результатів глобального розвитку. Таким чином, Україна, одним з важливих пріоритетів зовнішньої політики якої є європейський напрям, здійснює процес стратегічного планування у тісному зв'язку з стратегічними напрямками всесвітніх міжнародних організацій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Глобалізм (як теорія, ідеологія і стратегія) вивчають такі його дослідники, як С. Кравченко, У. Бек, М. Шепелев, Р. Войтович, М. Чешков та інші. Зокрема для О. Галкіна глобалізм — це тип осмислення нинішнього етапу руху до універсалізації людської спільноти і, відповідно, система цінностей життя [1]. Поза увагою авторів залишається дослідження вплив глобалізації на прогнозування та державне стратегічне планування.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — показати вплив глобалізації на прогнозування та державне стратегічне планування України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кожна держава задіяна в світовий глобальний процес розвитку. За Р. Робертсоном [4], у ході глобалізації людське співтовариство поступово інтегрується у світову соціальну систему, різні види діяльності і суб'єкти її реалізації набувають всесвітнього характеру таким чином, що світ перетворюється на певну єдність. Враховуючи таку спрямованість процесів глобалізації, природно, що вони впливають на державне стратегічне планування шляхом інтеграції головних глобальних цілей, політики глобального розвитку в систему цілей та пріоритетів розвитку кожної держави світу. Такий глобалізаційний вплив практично відбувається за допомогою діяльності всесвітніх міжнародних організацій таких, як ООН, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, ЮНЕСКО та ін. Кожна така організація має свої цілі розвитку, впорядковані в певну ієрархію. Наверху цільової ієрархії розміщена глобальна (головна) ціль, що спрямована на досягнення певних результатів глобального розвитку. У своїй діяльності зазначені організації домагаються інтеграції визначених ними цілей у державну політику країн світу, потужно впливаючи на суспільну думку, вироблення законів, рішень урядів.

Зокрема, механізмом впливу ООН на державне стратегічне планування, фактично, в усіх країнах світу стало прийняття та впровадження до 2015 р. цілей розвитку тисячоліття (ЦРТ), що включили вісім наступних глобальних цілей: ліквідація крайньої бідності і голоду; забезпечення загальної початкової освіти; заохочення рівності чоловіків і жінок та розширення прав і можливостей жінок; скорочення дитячої смертності; покращення охорони материнства; боротьба з ВІЛ/СНІД, малярією та іншими захворюваннями; забезпечення екологічної стійкості; формування глобального партнерства з метою розвитку. Наразі подібним чином відбувається впровадження глобальних цілей у галузі стійкого розвитку до 2030 р. [10].

Світовий банк є одним з важливих суб'єктів фінансової і технічної допомоги країнам, що розвиваються, у всьому світі. Свої основні глобальні цілі ця організація впроваджує у діяльність понад 120 урядів світу. До 2015 р. для інституцій Світового Банку ЦРТ також були основою пріоритетів і загальної політики, оскільки вони були пов'язані з його головним пріоритетом щодо подолан-

ня бідності. Нині Світовий банк встановив дві основні глобальні цілі до 2030 р.

1. Подолати крайню бідність за рахунок зменшення кількості людей, які живуть менш, ніж на 1,9 дол. США в день, до 3%.

2. Досягти більшої справедливості і загального процвітання за рахунок покращення рівня життя і зростання доходів нижчих 40% населення в кожній країні [12].

Світовий банк підтримує понад країни, що розвиваються, особливо, найбідніші країни, шляхом надання займів і грантів на здійснення широкомасштабних проектів у багатьох галузях, наприклад, щодо створення шкіл та лікарень, налагодження водопостачання, забезпечення електроенергією, боротьби з хворобами, захисту довкілля тощо. Проекти розробляються спільними зусиллями урядових структур і підрозділів Світового банку в межах пріоритетів останнього, і через цей проектний механізм досягається спрямованість галузевих політик держав на досягнення цілей зазначеної організації. При розробці проектів увага концентрується на таких ключових аспектах:

— результати: постійно загострюється увага на тому, щоб допомагати країнам, що розвиваються, досягти значних результатів;

— реформи: ведеться робота над покращенням всіх аспектів роботи Світового банку у напрямках організації проектної діяльності, доступу до інформації, наближення діяльності до споживачів результатів проектів;

— відкритий розвиток: забезпечується вільний доступ до інструментів, досліджень і даних, що допомагають вирішувати проблеми країн у сфері розвитку [11].

Для того, щоб країни могли отримати доступ до передового світового досвіду і знань, Світовий банк прагне до удосконалення методів обміну інформацією, постійно взаємодіє з широкою громадськістю.

Зважаючи на основні глобальні цілі, встановлені Світовим банком до 2030 р., Міжнародний валютний фонд визначив наступні пріоритети розвитку світової економіки на 2016 р.

1. Закріплення зростання. В країнах з розвинутою економікою для забезпечення більш високого і стійкого зростання потрібно здійснювати роботу у трьох взаємодоповнюючих напрямках: структурні реформи; продовження м'якої грошово-кредитної політики; бюджетна підтримка (у вигляді орієнтованих на економічне зростання заходів податково-бюджетної політики у випадках, коли необхідні корективи, і фіскального стимулу за наявності можливостей).

2. Забезпечення стійкості. В країнах з ринком, що формується, і країнах, що розвиваються, адміністративним органам слід знижувати макроекономічну і фінансову вразливість, відновлювати стійкість економіки, в тому числі засобами реформ для підвищення виробництва.

3. Міжнародні заходи. Якщо значне відставання у зростанні від прогнозу створює загрозу відновлення рецесії в світовій економіці, необхідно буде прийняти колективні заходи макроекономічної політики. Адміністративним органам в найбільших країнах потрібно активно визначати додаткові заходи, які можна здійснити в

короткі терміни, у разі, якщо виникнуть ознаки майбутньої реалізації ризиків уповільнення світового зростання.

4. Закріплення глобальної системи фінансового захисту і моніторингу. Для вирішення проблеми потенційно довготермінових ризиків, яким підлягають експортери біржових товарів і країни з ринком, що формується, потрібно розглянути можливості реформування світової системи фінансового захисту. Крім того, на глобальному рівні зберігається невідкладна потреба в розширенні програми реформ у сфері регулювання та її реалізації.

5. Обмеження розповсюдження вторинних ефектів, викликаних неекономічними шоками. Основна частка вторинних ефектів припадає на країни, які мають обмежений потенціал і бюджетні можливості. Слід підтримати їх шляхом скоординованої глобальної ініціативи [1].

Для реалізації зазначених пріоритетів Міжнародний валютний фонд передбачає застосування наступних механізмів:

— сприяння розвитку міжнародного співробітництва у валютно-фінансовій сфері, що забезпечує механізм для консультацій і спільної роботи над міжнародними валютно-фінансовими проблемами;

— сприяння розширенню і збалансованому зростанню міжнародної торгівлі та, за рахунок цього, досягненню і підтримці високого рівня зайнятості і реальних доходів, а також розвитку виробничих ресурсів всіх держав-членів Фонду, розглядаючи ці дії як першочергові завдання економічної політики;

— підтримка стабільності валют і впорядкованого валютного режиму серед держав-членів Фонду, а також уникнення девальвації валют в цілях отримання переваги в конкуренції;

— надання допомоги у створенні багатосторонньої системи розрахунків поточних операцій між державами-членами Фонду, а також в усуненні валютних обмежень, що перешкоджають зростанню світової торгівлі;

— за рахунок тимчасового надання спільних ресурсів Фонду його державам-членам забезпечення можливості усунення диспропорцій в їх платіжних балансах без застосування заходів, що можуть завдати збитку благоустрою на національному або міжнародному рівнях [11].

Діяльність ЮНЕСКО базується на моральній та інтелектуальній солідарності людства. ЮНЕСКО прагне до встановлення між народами тісних зв'язків, що сприятимуть розвитку такої солідарності. ЮНЕСКО як спеціалізована установа ООН сприяє укріпленню миру, викоріненню бідності, стійкому розвитку і міжкультурному діалогу шляхом освіти, науки, культури, комунікації й інформації [5]. Для досягнення цієї цілі ЮНЕСКО здійснює свою діяльність за такими напрямками:

— мобілізація зусиль, покликаних надати кожній дитині, незалежно від статі, можливість отримувати якісну освіту, що є одним з основних прав людини і необхідною умовою людського розвитку;

— розвиток міжкультурного діалогу і взаєморозуміння шляхом захисту культурного спадку і сприяння культурному різноманіттю. Саме ЮНЕСКО належить

ідея створення Списку Всесвітньої спадщини, покликаною оберігати об'єкти видатної універсальної цінності;

— заохочення наукового співробітництва в таких сферах, як системи раннього попередження про цунами і управління транскордонними водними засобами, з метою закріплення зв'язків між народами й суспільствами;

— захист свободи висловлення думок, що є обов'язковою умовою демократії, розвитку і поваги людської гідності [3].

На сучасному етапі ЮНЕСКО працює над розробленням комплексної політики, що враховує соціальні, екологічні й економічні аспекти стійкого розвитку. Діяльність ЮНЕСКО здійснюється у напрямі досягнення всеохоплюючих та програмних цілей. Всеохоплюючі цілі відповідають найбільш важливим глобальним завданням і проблемам в межах компетенції організації і окреслюють всі сфери її діяльності. До всеохоплюючих цілей належать: забезпечення якісної освіти для всіх і навчання протягом життя, мобілізація наукових знань і політики в інтересах сталого розвитку, рішення соціальних і етичних проблем, заохочення культурного різноманіття, міжкультурного діалогу і культури миру, побудова інклюзивного суспільства знань за допомогою інформації й комунікації.

Також всеохоплюючі цілі знаходять конкретне вираження в ряді стратегічних програмних цілей. В кожній такій цілі закладено взаємозв'язок між нормативними, орієнтованими на політику і технічними/оперативними завданнями, відображено весь діапазон функцій ЮНЕСКО на всіх рівнях.

Стартовим документом з проведення реформ та вироблення стратегії в ЄС стала Біла книга. У ній виділено п'ять принципів ефективного врядування: відкритість, участь, підзвітність, ефективність та злагодженість.

— Відкритість. Інституції повинні працювати більш відкрито. Вони повинні: активно обмінюватися інформацією з державами-членами ЄС, відносно того, що робить ЄС та які рішення він приймає; викладати інформацію мовою, що є доступною і зрозумілою широкому загалу.

— Участь. Якість, релевантність та ефективність політики ЄС залежить від участі широкого кола осіб та організацій на всьому шляху творення політики — від її планування до впровадження. Збільшення участі з великою ймовірністю посилить довіру у кінцевий результат політики та Інституцій, що її імплементують.

— Підзвітність. Посилити роль і відповідальність кожної Інституції у законодавчому та виконавчому процесах.

— Ефективність. Політика повинна бути ефективною й своєчасною, забезпечувати виконання чітко сформульованих завдань.

— Злагодженість. Політика та усі заходи повинні відповідати один одному та бути легкозрозумілими. Потреба у злагодженості всередині Союзу стає все більш актуальною у зв'язку зі збільшенням кількості завдань. Такі виклики, як кліматичні або демографічні зміни не можуть бути вирішені в рамках лише одного з напрямів політики, на якій був побудований ЄС. Регіональна й місцева влада все частіше беруть участь у ре-

лізації політики ЄС. Злагодженість вимагає політично-го лідерства та відповідальності інституцій ЄС для забезпечення послідовного підходу у складній системі [2].

У межах ЄС механізмом впливу на державне стратегічне планування у його державах-членах стала розробка та реалізація довгострокової стратегії "Європа 2020", що була прийнята у 2010 р. та взята до виконання усіма країнами Спільноти. Стратегією заплановано досягнення до 2020 р. таких загальних цілей: зайнятість — 75 % населення у віці 20—64 рр.; інвестування — 3 % ВВП країн ЄС у наукові дослідження та розробки; співвідношення клімат/енергія "20/20/20", в тому числі на 30 % менше викидів у атмосферу; відсоток школярів, які не завершують навчання, менше 10 % та відсоток молодих людей, які здобувають вищу освіту, не менше 40 %; кількість людей, які перебувають під загрозою бідності, менша на 20 млн. Кожна країна щороку розробляє національну програму реформ, що визначає конкретні політики і заходи у різних суспільних сферах для досягнення цілей зазначеної стратегії, а також програму стабілізації/конвергенції, що містить бюджетний прогноз та план на наступні 3—4 роки [7].

Виконання пріоритетних завдань Стратегії Європа — 2020 можливе за умови виконання ефективних короткострокових, середньострокових і довгострокових дій, що зумовило розроблення у 2012 році довгострокової Стратегії Глобальна Європа 2050. Нова довгострокова стратегія представляє бачення майбутнього у розрізі трьох сценаріїв розвитку Європейського Союзу [8].

Перший імовірний сценарій: "Що, якщо не дбає ніхто і Європа розвивається без чіткого бачення". Економічне зростання буде залишатися нижчим, ніж в США і Китаї. Європа не в змозі використати свій потенціал й інновації і, як наслідок, втрачає свої позиції в глобальній конкурентоспроможності серед інших країн світу.

Другий імовірний сценарій "Європа під загрозою: роздрібнена Європа". Такий сценарій передбачає глобальне економічне зниження, подальше збільшення операційних витрат і все більш перевантажену інфраструктуру. Діапазон серйозних геополітичних ризиків пролягає в появі будь-яких конфліктів низької інтенсивності — громадянських війн, ядерних конфліктів і радикалізацію урядів у розвинені демократії. ЄС рухається до розпаду, викликаного можливим швидким економічним зростанням однієї або декількох держав-членів та їх інтеграція в рамках ЄС. Не беруться до уваги явища зміни клімату і їх наслідки.

Третій імовірний сценарій "ЄС ренесанс: подальша європейська інтеграція". В такому сценарії глобальна безпека буде досягнута з загальним дотриманням прав людей і верховенства права.

Всі три імовірних сценарії проаналізовані в розрізі таких показників:

- Глобальні демографічні і соціальні виклики.
- Енергія і природних ресурси — їх безпека й ефективність, довкілля і зміна клімату.
- Перспективні економіка і технології.
- Геополітика і врядування.
- Територіальна і мобільна динаміка.
- Дослідження, освіта й інновації.

У результаті аналізу виокремлено три ключові рекомендації:

- інвестиції в знання;
- політична і культурна інтеграція;
- бізнес, як зазвичай, не варіант.

Стратегія "Глобальна Європа 2050" допомагає здійснити прогноз та забезпечує системне бачення можливих шляхів розвитку Європейського Союзу, що основане на аналітичних дослідженнях. Вона служить стимулом для вироблення політики і прийняття політичних рішень. На основі цієї стратегії формується бачення всіх країн-членів ЄС.

"Stratfor" — американська приватна розвідницько-аналітична компанія, заснована в 1996 році американським політологом Джорджем Фридманом. "Stratfor" надає консультації адміністрації США і керівництву крупних міжнародних організацій. Вона забезпечує дієвий, точний прогноз в сферах геополітики, економіки й фінансів, енергетики, безпеки, армії й політики. Мета діяльності компанії забезпечення основного аналізу для інформування про те, що відбувається по всій земній кулі, і що буде далі. Інтернет-видання Stratfor надає доступ до:

— Щоденні звіти про події — коротка інформація про останні важливі новин.

— Аналітика — глибокий аналіз зосереджено на точні події і їх значимості для майбутніх розробок.

— Геополітичний щотижневик — поглиблений аналіз найбільш важливих геополітичних проблем тижня.

— Щотижневик безпеки — поглиблений аналіз найбільш важливих питань безпеки тижня з віце-президентом тактичного аналізу Скоттом Стюартом.

— Глобальні справи щотижня — глобальний аналіз від провідних фахівців у своїх галузях.

— Геополітичний щоденник — роздуми про найбільш важливі геополітичні події дня.

— Прогнози — на високому рівні надається погляд на істотні геополітичні тенденції та їх вплив на осіб, які приймають рішення і на національні держави. Прогнози надаються у вигляді кварталних, річних і десятирічних.

Stratfor використовує методологію, яка є основою для прогнозування геополітичних змін, що формують сучасний світ, і інтерпретації значимості теперішніх глобальних подій. Вона поєднує в собі розуміння геополітики, детальний аналіз і ретельну внутрішню дискусію, яка потім переробляється в єдину точку зору Stratfor. Аналітики опрацьовують інформацію з відкритих джерел, аналізують, оскаржують припущення і застосовують для розроблення дієвого прогнозу. Фонд по географії — об'єктив геополітики — дозволяє аналітикам Stratfor зрозуміти прихований тиск на народи. Це дозволяє розробити ширшу картину, яка бере до уваги політику, економіку, безпеку, культурні та технологічні сили у взаємозв'язку. Аналітики також спираються на загальнодоступні засоби масової інформації, бази даних, глобальну мережу і статистичні дані від урядів і корпорацій по всьому світу, щоб почати процес перетворення інформації в знання шляхом надання контексту і застосовності. Також беруться до уваги думки та досвід країн і лідерів. Це означає прагнення зрозуміти сили об'єкта, в тому числі:

- культурний та історичний вплив;
- відносини між формальними повноваженнями і фактичною владою;

— структури, інститути і сили, які сприяють або гальмують процеси прийняття рішень.

З глибоким розумінням геополітики й інструментів аналізу, Stratfor розробляє десятирічні, річні і кварталні прогнози, які визначають основні тенденції міжнародної системи, аналізують виникаючі тенденції і глобальні події [9].

Так, у десятирічному прогнозі (2015—2025 рр.) говориться про те, що роль Сполучених Штатів як першорядна влада буде єдиною постійною протягом десятиліття політичної фрагментації, економічних зрушень і змін в регіональних силових структурах.

Розвиток Китаю ввійшов у нову фазу, яка передбачає більш повільний розвиток і більш жорстку диктатуру. Китай продовжуватиме бути крупною економічною силою, але перестане бути двигуном глобального росту. Ця роль перейде до групи країн: більша частина Південно-Східної Азії, Східна Африка і частини Латинської Америки. Крім того, Китай не буде джерелом військової агресії. Кризи, які очікуються в найближчі десять років, дослідники прогнозують не самими складними [6].

У державному стратегічному плануванні такий прогноз допоможе правильно визначити цілі та завдання розвитку країни, оцінити зовнішнє середовище.

ВИСНОВКИ

Враховуючи спрямованість процесів глобалізації, що поступово інтегрує людське співтовариство у світову соціальну систему, природним є її вплив на державне стратегічне планування шляхом інтеграції головних глобальних цілей, політики глобального розвитку в систему цілей та пріоритетів розвитку кожної держави світу. Такий глобалізаційний вплив практично відбувається за допомогою діяльності всесвітніх міжнародних організацій, таких як ООН, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, ЮНЕСКО та ін. У своїй діяльності зазначені організації домагаються інтеграції визначених ними цілей у державну політику країн світу, потужно впливаючи на суспільну думку, вироблення законів, рішення урядів.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі — визначення особливостей державного стратегічного планування країни Європейського Союзу.

Література:

1. Галкин А.А. О глобализации без иллюзий // Глобализация. Конфликт или диалог цивилизаций? — М., 2002.
2. Європейське врядування. Біла книга. КОМІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СПІВТОВАРИСТВ Брюссель, 25.7.2001 COM (2001) 428 остаточна редакція [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pravo.org.ua/files/konstatyuc/WHITE_BOOK_UKR_REV.pdf
3. Обращение Генерального директора ЮНЕСКО Коитиро Мацуура к участникам V Международной конференции "Право и Интернет", Москва, 25 ноября 2003 г. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.carnegie.ru/ru/pubs/procontra/67089.htm>
4. Перспективи розвитку світової економіки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/weo/2016/01/pdf/text.pdf>

5. Среднесрочная стратегия на 2008—2013 гг. Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки, культуры. ЮНЕСКО — 34 С/4 (CLD-8.8), 2008. — 42 с.

6. Decade Forecast: 2015—2025. Stratfor. February 23, 2015.

7. Europe 2020 — Key Documents [Electronic resource]. — http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_en.htm.

8. Global Europe 2050. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. 158 p.

9. Stratfor [Electronic resource]. — <https://www.stratfor.com>

10. United Nations [Electronic resource]. — <http://www.un.org/en/index.html>

11. What we do. [Electronic resource]. — <http://www.worldbank.org/ru/about/what-we-do>

12. World bank. [Electronic resource]. — <http://www.worldbank.org>

References:

1. Galkin, A. A. (2002), "About globalization without illusions", Globalizatsiya. Konflikt ili dialog civilizacij? [Globalization. Conflict or dialogue of civilizations?], Moscow, Russia.

2. Commission of the European Communities (2001), "Europe self-government. White book", available at: http://pravo.org.ua/files/konstatyuc/WHITE_BOOK_UKR_REV.pdf (Accessed 15 March 2017).

3. UNESCO (2003), "Message from Ko?chiro Matsura, Director-General of UNESCO, to the participants of the 5th International Conference on Law and the Internet", available at: <http://www.carnegie.ru/ru/pubs/procontra/67089.htm> (Accessed 15 March 2017).

4. International Monetary Fund (2016), "Prospects for the world economy", available at: <http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/weo/2016/01/pdf/text.pdf> (Accessed 15 March 2017).

5. UNESCO (2008), Srednesrochnaya strategiya na 2008—2013 gg. [The medium-term strategy for 2008—2013], United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Paris, France.

6. Stratfor (2015), "Decade Forecast: 2015—2025", available at: <https://www.stratfor.com/sample/forecast/decade-forecast-2015-2025> (Accessed 15 March 2017).

7. European Commission (2017), "Europe 2020 — Key Documents", available at: http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_en.htm (Accessed 15 March 2017).

8. European Union (2012), Global Europe 2050, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

9. Stratfor (2017), available at: <https://www.stratfor.com> (Accessed 15 March 2017).

10. United Nations (2017), available at: <http://www.un.org/en/index.html> (Accessed 15 March 2017).

11. (2017), "What we do", available at: <http://www.worldbank.org/ru/about/what-we-do> (Accessed 15 March 2017).

12. World bank (2017), available at: <http://www.worldbank.org> (Accessed 15 March 2017).

Стаття надійшла до редакції 02.04.2017 р.